

Energianeuvosto 19.12.2022

Puheenjohtajavaltio Tshekki on kutsunut koolle energianeuvoston Brysselissä 19.12.2022. Neuvoston asialistalla on kaasumarkkinapaketti, josta saadaan edistymisraportti. Lisäksi puheenjohtaja tavoittelee neuvoston yleisnäkemyistä metaaniasetuksesta sekä REPowerEU –ehdotuksesta.

Muissa asioissa kuullaan puheenjohtajalta energiatehokkuusdirektiivin ja uusiutuvan energian direktiivin trilogineuvottelujen edistämisestä. Komissio puolestaan informoi energian ulkosuhteiden ajankohtaisista tapahtumista. Lopuksi kuullaan tulevan neuvoston puheenjohtajan suunnitelmista Ruotsin valtuuskunnalta.

Alustavan tiedon mukaan kokouksessa tullaan myös käsittelemään kaasun markkinakorjausmekanismia, josta tavoitteena on saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys. Markkinakorjausmekanismia käsiteltiin ylimääräisessä energianeuvostossa 13.12.2022, mutta tuolloin ei vielä päästy sopuun asiassa.

Suomea kokouksessa edustaa elinkeinoministeri Mika Lintilä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä vähähiilisen kaasujärjestelmän edistämistä. Puhtaan vedyn ja siitä tuotettavien polttoaineiden markkinat ovat tulevaisuudessa suomalaisille toimijoille potentiaalisesti olennaisen tärkeitä tuotannon ja kaupan kehittyessä.

Valtioneuvosto pitää metaaniasetuksen antamista lähtökohtaisesti perusteltuna. On hyvä, että EU toteuttaa metaaniasetuksen kautta päästövähennyksiin tähtääviä toimia ja näin ollen vastaa myös kansainvälisiin sitoumuksiin ja velvoitteisiin jalkauttaen esimerkiksi Glasgow’n kokouksen päätöksiä sekä sen yhteydessä käynnistettyä Maailmanlaajuista metaanisitoumusta (Global Methane Pledge) tukevia toimia.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta uusiutuvan energian tavoitteen nostamisesta. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että jäsenvaltioille tulee jättää riittävästi kansallista liikkumavaraa energialähteitä sekä edistämiskeinoja koskien. Jäsenvaltiokohtaisia ohjeellisia tavoitteita mallinnettaessa tulisi huomioida päästöttömän energiantuotannon määrä sekä nykyinen uusiutuvan energian osuus. Yksityiskohtaista ja energialähdekohtaista sääntelyä tulisi välttää. Valtioneuvosto voi hyväksyä komission REPowerEU-ehdotuksessa esittämän uusiutuvan energian tavoitteen nostamisen 55-valmiuspaketissa ehdotetusta 40 prosentista 45 prosenttiin EU:ssa vuoteen 2030 mennessä.

Asialista:

- Kaasumarkkinapaketti (kaasumarkkina-asetus ja kaasumarkkinadirektiivi) – edistymisraportti s. 3.
- Asetus metaanipäästöjen vähentämisestä energia-alalla – neuvoston yleisnäkemys s. 10
- REPowerEU-ehdotus – neuvoston yleisnäkemys s.16

- Muut asiat:
 - o Energiatehokkuusdirektiivin ja uusiutuvan direktiivin uudistaminen
- informaatiota puheenjohtajalta
 - o Energian ulkosuhdesektorin viimeaikainen kehitys
- informaatiota komissiolta
 - o Neuvoston tulevan puheenjohtajan työohjelma
- informaatiota Ruotsin valtuuskunnalta

Kaasumarkkinapaketti - edistymisraportti

Kokous

Energianeuvosto 19.12.2022

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 15.12.2021 direktiivi- ja asetusehdotukset uusiutuvien kaasujen, maakaasun ja vedyn sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä (COM (2021) 803 final, U-kirje U 18/2022 vp ja COM (2021) 804 final, U-kirje U 17/2022 vp).

Annettujen säädösehdotusten taustalla on 55-valmiuspaketti sekä EU:n vihreän kehityksen ohjelmaan kuuluvat komission aiemmin antamat EU:n energiajärjestelmien integraatiostrategia, EU:n vetyst strategia (E 69/2020 vp) ja EU:n metaanistrategia (E 139/2020 vp).

Komissio esitteli ehdotukset energiatyöryhmässä 7.2.2022. Kaasumarkkinapaketin ehdotuksia on syksyn aikana käsitelty useassa energiatyöryhmän kokouksessa, viimeisimpänä 6.12.2022. Puheenjohtaja toimitti REV1-versiot teksteistä 9.9.2022, ja REV2-versiot 23.11.2022.

Energianeuvostossa 19.12.2022 energiaministereiden on tarkoitus käsitellä puheenjohtajamaan laatimaa edistymisraporttia.

Suomen kanta

Suomi ottaa puheenjohtajavaltion edistymisraportin tiedoksi.

Yleisiä kantoja kaasumarkkinadirektiiviin ja –asetukseen (U 17/2022 vp ja (U 18/2022 vp):

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kaasun sisämarkkinoiden kehittämiseen ja sisämarkkinoiden tiiviimpään integraatioon. Sisämarkkinoihin voitaisiin edetä alueellisten markkinoiden kautta. Erityisesti kansallisten ja alueellisten markkinoiden yhdistämistä toisiinsa tulisi helpottaa. Tämä edistäisi kaasun tukkumarkkinoiden ja eri kaasulähteiden kilpailun toimivuutta sekä toimitusvarmuutta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä **vähähiilisen kaasujärjestelmän edistämistä**. Puhtaan vedyn ja siitä tuotettavien polttoaineiden markkinat ovat tulevaisuudessa suomalaisille toimijoille potentiaalisesti olennaisen tärkeitä tuotannon ja kaupan kehittyessä.

Valtioneuvosto pitää vetymarkkinoiden ja –infrastruktuurien operointia koskevia keskeisiä sääntelyehdotuksia hyvänä lähtökohtana **vetymarkkinoiden** sääntelylle. Vetyinvestointien helpottamiseksi on tarpeen luoda kriteerit vetymarkkinoiden sääntelylle. Valtioneuvosto kuitenkin painottaa, että vasta kehityksessä olevien vety-markkinoiden osalta tulee pyrkiä välttämään ylimitoitettuja sääntelyratkaisuja, jotka loisivat perusteettomia esteitä uuden toimialan kehittymiselle.

Uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen kasvava rooli edellyttää, ettei perinteistä **kaasuinfrastruktuuria** päästetä rapistumaan, koska sitä voidaan hyödyntää myös uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen siirtoon. Kaasumarkkina-asetuksen ehdotus vähintään 5 prosentin vetysekoitteen maakaasun mitoitusvaatimuksesta maakaasuverkoissa vuodesta 2025 lähtien on aikataulultaan haastava ja teknisesti kallis toteuttaa. Ehdotus saattaa aiheuttaa lisäkustannuksia myös kaasua käyttävälle teollisuudelle. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että ehdotettua mitoitusvaatimusta tulee pyrkiä lieventämään.

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti komission ehdotusta, jonka mukaan uusiutuvat ja vähähiiliset kaasut saavat **tariffialennuksia** verkoissa ja varastoissa. Verkko-liiketoiminnan ja varastoinnin tulee kuitenkin pysyä taloudellisesti kannattavana myös vähähiilisten ja uusiutuvien kaasujen tapauksessa.

Valtioneuvosto katsoo, että direktiiviehdotus ei kaikilta osin huomioi riittävästi **Suomen pienten maakaasumarkkinoiden erityispiirteitä**. Markkinasääntöjä kehitettäessä tulee tämän vuoksi pyrkiä siihen, että direktiivin säännöksissä huomioidaan Suomen maakaasumarkkinoiden erityispiirteitä, kuten kuluttaja-asiakkaiden ja jakeluverkkoihin liittyneen maakaasun kulutuksen vähäinen määrä, jotta vältettäisiin kustannus/hyötysuhteeltaan kalliiden investointien tekeminen jakeluverkkoihin ja viranomaisvalvontaan.

Valtioneuvosto katsoo, että komissiolle delegoitavien toimivaltuuksien tulisi olla tarkkarajaisia, oikeasuhtaisia, tarkoituksenmukaisia ja hyvin perusteltuja. Ehdotetun toimivallan siirron asianmukaisuutta arvioidaan neuvottelujen edetessä tarkemmin.

Pääasiallinen sisältö

Pääasialliset muutokset asetuksen ja direktiivin puheenjohtajavaltion kompromissiesityksessä

Asetuksen 6 artiklan mukaan 100 prosentin alennusta rajat ylittävistä maksuista erityisissä vetyverkoissa lykättiin 1 päivään tammikuuta [2036] vetymarkkinoiden suunnitteluelementtejä koskevan siirtymävaiheen lykkäämisen mukaisesti.

Asetuksen 15 artiklaan ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan FINESTLAT-kaasumarkkinan syöttö/otto-järjestelmälle vaihtoehtoinen markkinamalli huomioitaisiin eksplisiittisesti asetustekstissä.

Asetuksen 16 artiklassa tehtiin ero uusiutuvia ja vähähiilisiä kaasuja koskevien tariffialennusten välillä luonnollisessa järjestelmässä siten, että tariffeiksi vahvistetaan [100] prosenttia ja [75] prosenttia. Siihen sisältyi kansallisten sääntelyviranomaisten mahdollisuus päättää olla soveltamatta alennuksia tai alentaa niitä, mikä heijastaa niiden

jäsenvaltioiden huolenaiheita, joilla on tai oletetaan olevan suuri osuus uusiutuvista/vähähiilististä kaasusta energialähteiden yhdistelmässä tai jotka saattavat olla huolissaan mahdollisista vaikutuksista rajat ylittäviin virtoihin.

Asetuksen 20 artiklassa yhteenliitântäpisteiden vedyn enimmäissekoitustasoksi muutettiin [2] prosenttia, jotta voitaisiin ottaa huomioon, että sekoittaminen ei ole jäsenvaltioiden kannalta parempi vaihtoehto vetyinfrastruktuurin kehittämisessä. Asetuksen tavoitteena on säilyttää EU:n tasolla yhdenmukainen lähestymistapa kaasun laatuun, mukaan lukien happipitoisuus ja sekoitus.

Lisätään direktiivin uusi 8 a artikla. Artiklassa keskitytään mahdollisuuteen käyttää vähähiilistä vetyä ja vähähiilisiä polttoaineita hiilenpoistoa koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi, joissa jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon vähähiilistä vetyä ja vähähiilisiä polttoaineita täydentääkseen uudelleenlaaditun uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiivin 2018/2001 mukaisten asiaankuuluvien tavoitteiden laskemista. Artiklan säännös heijastaa useiden jäsenvaltioiden TTE (energia) - neuvostossa esittämää kirjettä.

Direktiivin 31, 47, 48 ja 53 artikloihin sisällytettiin vetymarkkinoiden kehittämisen aikataulua koskevat muutokset. Vetymarkkinoiden suunnittelun siirtymävaihetta lykätään nyt [2035] loppuun, jotta voidaan ottaa huomioon huoli siitä, että vetymarkkinat eivät ole riittävän kypsät vuoteen 2030 mennessä, jotta kolmannen osapuolen säännelty entry - ja exit-järjestelmä voidaan panna täytäntöön vetyverkkoihin ja olemassa olevia ja maantieteellisesti rajattuja vetyverkkoja koskevien poikkeusten voimassaolo päättyy. Määräpäivän asettaminen lisää myös ennustettavuutta sidosryhmille.

Yleistä

Lainsäädäntöpaketin päätavoitteina on helpottaa uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen käyttöönottoa, luoda markkinat vedylle ja lisätä kuluttajien vaikutusmahdollisuuksia ja kuluttajansuojaa. Ehdotuksen tavoitteena on myös yksinkertaistaa nykyistä sääntelykehystä yhdenmukaistamalla kaasumarkkinoita ja -infrastruktuuria koskevaa sääntelyä vuonna 2019 hyväksytyn sähköalaa koskevan sääntelyn kanssa (ns. puhtaan energian paketti). Ehdotusten taustalla on tavoite mahdollistaa siirtyminen pois fossiilisesta maakaasusta, jotta voidaan saavuttaa EU:n ilmastoneutraaliuden tavoite vuoteen 2050 mennessä.

Komissio ehdottaa ensimmäistä kertaa vetymarkkinoita koskevaa lainsäädäntöä. Kaasupaketti perustuu pääosin nykyisen maakaasumarkkinan sääntelyrakenteisiin, joita täydennettäisiin uusiutuvia ja vähähiilisiä kaasujen hyödyntämistä sekä puhtaan vedyn markkinoiden edistämistä koskevalla säännöstöllä. Kaasupaketti sääntelisi myös sektori-integraatiota edistävää energiaverkkojen yhteissuunnittelua sekä parantaisi kuluttajien ja energiayhteisöjen asemaa.

Määritelmät

Sekä direktiivi- että asetusehdotus sisältävät täsmennyksiä syöttö-ottojärjestelmän (entry-exit system) määritelmään, ja ehdotuksiin on lisätty myöskin määritelmä tasehallinta-alueesta (balancing zone). Esityksiin sisältyy lisäksi syöttö-ottojärjestelmään liittyen tarkemmat määritelmät virtuaalisesta kauppapaikasta sekä syöttö- ja ottopisteistä.

Direktiiviehdotukseen on lisätty määritelmiä liittyen vetyyn. Ehdotuksen mukaan vetyjärjestelmällä tarkoitetaan infrastruktuurijärjestelmää, johon kuuluvat vetyverkot, vetyvarastot ja vetyterminaalit. Lisäksi on tarkemmin määritelty verovarastot ja vetyterminaalit. Ehdotuksen mukaan vähähiilisellä vedyllä tarkoitettaisiin vetyä, jonka

energiasisältö on peräisin uusiutumattomista lähteistä ja joka täyttää 70 prosentin kasvihuonekaasupäästöjen vähennysrajan.

Yleiset säännöt kaasumarkkinoiden järjestämiseksi

Direktiivissä vahvistettaisiin säännöt, joilla varmistetaan kilpailukykyiset, kuluttajakeskeiset, joustavat ja syrjimättömät kaasumarkkinat. Lisäksi ehdotus sisältää määräyksiä markkinoille pääsystä.

Komissio ehdottaa, että fossiilisen kaasun toimitusta koskevia pitkäaikaisia sopimuksia ei saisi tehdä vuoden 2049 lopun jälkeen. Uusiutuvia ja vähähiilisiä kaasuja koskevia pitkäaikaisia sopimuksia voisi sen sijaan tehdä, mikäli ne ovat unionin kilpailusääntöjen mukaisia ja edistävät hiilestä irtautumista.

Ehdotuksen mukaan kaasulaitteistojen rakentamisen ja käytön lupamenettelyä koskevia säännöksiä laajennettaisiin koskemaan myös vedyn tuotantolaitosten ja vetyinfrastruktuurin rakentamista tai käyttöä. Direktiivissä säädettäisiin lisäksi lupamenettelyn aikarajoista. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi nimettävä vähintään yksi tai useampi yhteyspiste, joiden olisi ohjattava maksuttomasti hakijoita lupamenettelyprosessiin liittyen.

Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että voimassa olevat sopimusperusteiset maankäyttöoikeudet maakaasuputkien ja muun verkko-omaisuuden rakentamista ja käyttöä varten kattavat vedyn kuljetukseen liittyvät omaisuudet.

Kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja kuluttajansuoja

Komissio pyrkii saattamaan kuluttajat kaasumarkkinoiden keskiöön varmistamalla, että kuluttajat voivat valita uusiutuvia ja vähähiilisiä kaasuja fossiilisten polttoaineiden sijaan. Ehdotukseen sisältyy säännöksiä koskien laskutustietoja, älykkäitä mittausjärjestelmiä, vertailutyökaluja ja kansalaisten energiayhteisöjä. Kuluttajia koskeviin oikeuksiin sisältyy mahdollisuus valita vähintään kahdesta toimittajasta ja vapaus tehdä samanaikaisesti useampi kuin yksi kaasun toimitussopimus. Direktiiviehdotukseen sisältyy myös säännöksiä liittyen tuomioistuimen ulkopuolisiin riitojenratkaisuun ja heikossa asemassa oleviin asiakkaisiin.

Uusiutuvat ja vähähiiliset kaasut

Direktiiviehdotus sisältää vähähiilisiä polttoaineita ja vähähiilistä vetyä koskevat määritelmät ja sertifiointin, koska niiden määritelmiä ja sertifiointia ei voitu sisällyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2018/2001 uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (nk. RED II –direktiivi).

Kolmansien osapuolten verkkoon pääsy

Direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi voimassa olevan sääntelyn lisäksi sallittava uusiutuvien ja vähähiilisen kaasujen pääsy markkinoille ja infrastruktuuriin riippumatta siitä, ovatko uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tuotantolaitokset liitetty jakelu- tai siirtoverkkoihin.

Komissio ehdottaa käänteisen fyysisen syötön (reverse flow) mahdollistamista jakeluverkoista siirtoverkkoon. Ehdotuksen mukaan siirtoverkonhaltijoiden olisi tehtävä yhteistyötä jakeluverkonhaltijoiden kanssa varmistaakseen myös jakeluverkkoon liitettyjen markkinaosapuolten tosiasiallisen osallistuminen vähittäis-, tukku- ja tasehallintamarkkinoille.

Jakeluverkkoihin sovellettavat säännöt

Direktiiviehdotuksessa säädettäisiin jakeluverkonhaltijoiden nimeämisestä ja niiden tehtävistä, uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen tuotantolaitosten liittämistä jakeluverkkoon, jakeluverkonhaltijoiden eriyttämisestä ja salassapitovelvoitteista sekä annettaisiin säännökset suljetuista jakeluverkoista ja yhdistetyistä verkonhaltijoista.

Vetyverkkoihin ja -infrastruktuureihin sovellettavat säännöt

Direktiiviehdotuksessa ehdotetaan uusia säännöksiä liittyen vetyverkkoihin. Ehdotuksessa määritellään vetyverkko-, -varastointi- ja -terminaalitoimijoiden tehtäviä ja vastuita. Direktiiviehdotus sisältää säännöksiä koskien kolmansien osapuolten pääsystä vetyverkkoihin, -terminaaleihin ja -varastoihin. Ehdotukseen sisältyy myös säännöksiä, joilla säänneltäisiin erillisiä vetyverkkoja.

Integroitu verkkosuunnittelu

Direktiiviehdotuksessa säädettäisiin maakaasun siirtoverkonhaltijoiden velvollisuudesta laatia verkon kehittämissuunnitelma sekä suunnitelman laadinnasta huomioitavista seikoista.

Ehdotuksen mukaan vetyverkko-operaattoreiden olisi toimitettava sääntelyviranomaisille yleiskatsaus vetyverkkoinfrastruktuurista, jota ne pyrkivät kehittämään. Yleiskatsauksen tulisi olla EU:n ilmastotavoitteiden ja kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien mukaisia.

Verkonhaltijoiden eriyttäminen

Direktiiviehdotuksessa esitetään, että vetyverkonhaltijat eriytettäisiin vedyn tuotannosta ja myynnistä voimassa olevien maakaasun siirtoverkonhaltijoita koskevien sääntöjen mukaisesti. Siirtoverkonhaltijoiden nimeämisestä ja sertifioinnista annettuja säännöksiä laajennettaisiin koskemaan myös vetyverkonhaltijoita. Maakaasun ja vedyn siirtoverkonhaltija voisivat toimia samassa konsernissa edellyttäen, että ne on oikeudellisesti eriytetty eri yhtiöiksi.

Asetusehdotuksen mukaan, jos siirtoverkonhaltija tai verkko-operaattori tarjoaa säänneltyjä palveluja kaasua, vetyä ja/tai sähköä varten, sen olisi noudatettava kaasudirektiiviehdotuksessa ja sähkömarkkinadirektiivissä säädettyä kirjanpidon eriyttämistä koskevaa vaatimusta, ja sillä olisi oltava erillinen säännelty varallisuuspohja (regulatory asset base) kaasu-, sähkö- tai vetyvarallisuutta varten. Tältä osin direktiiviehdotuksen ja asetusehdotuksen säännökset ovat ristiriidassa keskenään.

Sääntelyviranomaiset

Komissio ehdottaa voimassa olevaan sääntelyyn pohjautuvan sääntelyviranomaisten toimivallan laajentamista vetymarkkinoihin ja -infrastruktuuriin. Sääntelyviranomaisille ehdotetaan uutena toimivaltuutena verkonhaltijoiden kansallisten verkonkehittämissuunnitelmien vahvistamistoimivaltaa ja oikeutta vaatia suunnitelmiin muutoksia.

Toimivallan siirto komissiolle

Direktiiviehdotuksessa esitetään voimassa oleviin säännöksiin sisältyviä valtuuksia laajempia ja yksilöidympiä valtuuksia komissiolle antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä, koskien esimerkiksi menetelmää vähähiilisistä polttoaineista

aiheutuvien kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten arvioimiseksi sekä älykkäiden mittausten yhteentoimivuutta koskevia vaatimuksia ja menettelyjä.

Maakaasu- ja vetyjärjestelmiin sovellettavat yleiset säännöt

Asetusehdotuksessa esitetään, että vetyverkonhaltijoiden/operaattoreiden olisi tarjottava syrjimättömästi palvelujaan kaikille verkkokäyttäjille, sekä säädetään kapasiteettisopimusten enimmäiskestosta. Ehdotuksen mukaan vetyverkkojen olisi järjestäydyttävä syöttö-ottojärjestelminä vuoteen 2031 mennessä.

Ehdotuksessa esitetään, että LNG- ja varasto-operaattoreiden tulisi arvioida vähintään joka toinen vuosi markkinoiden kysyntää uusille investoinneille, jotka mahdollistaisivat sen, että laitoksia voidaan hyödyntää uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen markkinoilla. Ehdotuksessa asetettaisiin velvollisuus julkaista operaattoreiden suunnitelmat uusista investoinneista, jotka mahdollistaisivat uusiutuvan ja vähähiilisten kaasujen käytön.

Asetusehdotuksen mukaan siirtoverkonhaltijoiden olisi toimittava yhteistyössä ja koordinoitava verkkojen ylläpitoon liittyvää toimintaansa muiden siirtoverkonhaltijoiden ja verkko-operaattoreiden kanssa, jotta voitaisiin minimoida verkkokäyttäjille ja muille siirtoverkonhaltijoille mahdollisesti aiheutuvat häiriöt.

Asetusehdotuksessa esitetään lisäksi tariffialennuksia uusiutuville ja vähähiilisille kaasuille. Lisäksi ehdotuksessa esitetään, että siirtojärjestelmässä sovellettaisiin aina kiinteää kapasiteettia uusiutuville ja vähähiilisille kaasuille.

Asetusehdotuksessa esitetään säännöksiä vedyn lisäämisen teknisistä vaatimuksista jäsenvaltioiden maakaasuverkkojen välisissä liitäntäpisteissä. Vuodesta 2025 lähtien jäsenvaltioiden tulisi mahdollistaa vähintään 5 prosentin vetysekoitteen maakaasun siirto jäsenvaltioiden välillä.

Vetyverkkoihin sovellettavat säännöt

Asetusehdotuksessa esitetään, että vetyverkonhaltijoiden olisi tehtävä unionin tasolla yhteistyötä eurooppalaisen verkoston (European Network of Network Operators for Hydrogen, ENNOH) kautta edistääkseen vedyn sisämarkkinoita ja rajat ylittävää kauppaa. Asetusehdotus sisältää säännökset verkoston perustamisesta ja tehtävistä.

Verkkosäännöt ja suuntaviivat

Asetusehdotuksessa esitetään voimassa oleviin säännöksiin sisältyviä valtuuksia laajempia ja yksilöidympiä valtuuksia komissiolle antaa verkkosääntöjä ja suuntaviivoja. Asetusehdotuksen mukaan verkkosäännöt ja suuntaviivat annettaisiin osaksi delegoituina säädöksinä, osaksi täytäntöönpanosäädöksinä. Komissiolle delegoitaisiin myös valtuudet antaa vetymarkkinoita koskevia verkkosääntöjä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 194(2)

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM –jaosto (EU21) 13.-14.12.2022 (kirjallinen menettely)
EU-ministerivaliokunta 14.-15.12.2022 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 16.12.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

15096/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1
15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV1
15158/22 asetuksen REV2-versio
15155/22 direktiivin REV2-versio

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hallitusneuvos Arto Rajala (TEM), 0295 064828
Neuvotteleva virkamies Maria Kekki (TEM), 029 5047108
Erytisiasiantuntija Katariina Särkänne (TEM), 029 504 7440
Erytisiasiantuntija Elina Johansson (TEM), 029 504 7327

VAHVA-tunnus

EU/853/2022
EU/855/2022

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/854/2022-TEM-3

Kekki Maria

14.12.2022

Metaaniasetus - neuvoston yleisnäkemys

Kokous

Energianeuvosto 19.12.2022

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 15.12.2021 metaaniasetusehdotuksen (COM (2021) 805 final, U-kirje 19/2022 vp) osana kaasumarkkinapakettia. Samassa yhteydessä annettiin kaasumarkkinadirektiivi ja –asetus (COM (2021) 803 final, U-kirje U 18/2022 vp ja COM (2021) 804 final, U-kirje U 17/2022 vp).

Komissio antoi joulukuussa 2020 metaanistrategian (COM (2020) 663 final, E-kirje E 139/2020 vp), jossa kartoitettiin EU-alueen metaanipäästöjen lähteitä ja mahdollisia toimia.

Asetusehdotusta käsiteltiin useita kertoja energiatyöryhmässä Ranskan puheenjohtajakaudella. Energianeuvostossa 27.6.2022 saatiin puheenjohtajan edistymisraportti metaaniasetusehdotuksesta. Tshekki on antanut asetusehdotuksesta useita kompromissiehdotuksia, joita on käsitelty useassa energiatyöryhmän kokouksessa. Lisäksi Coreper I käsitteli metaaniasetusehdotusta artiklan 14 osalta (vuototarkastus ja –korjaus LDAR).

Energiaministereiden on tarkoitus 19.12.2022 kokouksessaan saavuttaa neuvoston yleisnäkemys metaaniasetuksesta puheenjohtajan uusimman kompromissitekstiversion (REV6) pohjalta.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että metaaniasetusehdotus on edennyt parempaan suuntaan ja voi hyväksyä puheenjohtajan 12.12. tekemän kompromissiehdotuksen neuvoston yleisnäkemykseksi.

Suomi pitää hyvänä, että jatkuva metaanikaasun mittaus täyttää asetuksen veloitteet metaanikaasun mittauksesta. On myös hyvä, että kaasuinfraa on jaoteltu vuotoriskien

mukaan; erilaisista materiaaleista valmistetut eri infran osat on jaoteltu eri vuototarkastusfrekvensseille (6-36kk).

Yleisiä kantoja metaaniasetukseen (U19/2022 vp):

Valtioneuvosto pitää metaaniasetuksen antamista lähtökohtaisesti perusteltuna. On hyvä, että EU toteuttaa metaaniasetuksen kautta päästövähennyksiin tähtääviä toimia ja näin ollen vastaa myös kansainvälisiin sitoumuksiin ja velvoitteisiin jalkauttaen esimerkiksi Glasgow'n kokouksen päätöksiä sekä sen yhteydessä käynnistettyä Maailmanlaajuista metaanisitoumusta (Global Methane Pledge) tukevia toimia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kasvihuonekaasujen mittaamiseen ja raportointiin liittyen myös metaanipäästöjen mittaamiseen ja raportointiin kehitetään nykyistä huomattavasti tarkempia menetelmiä, jolloin toimien tehokkuutta eri aloilla ja eri alueilla voidaan kohdentaa tarkemmin. Mittaustietojen ja raportointien keruussa tulee tehdä yhteistyötä ja mahdollisuuksien puitteissa tukeutua jo olemassa oleviin rakenteisiin päällekkäisen työn välttämiseksi. On hyvä, että erityisesti maakaasun kuljetuksessa ja varastoinnissa turhien vuotojen välttämisen ja estämisen kautta paitsi torjutaan päästöjä, saadaan myös taloudellista hyötyä, kun suurempi osa kaasusta päätyy polttoaineeksi.

EU:n metaanipäästöistä energiasektori vastaa noin 19%, josta yli puolet tulee hiilikaivoksista ja hiilen käsittelystä sekä maakaasutoiminnoista. Valtioneuvosto pitää hyvänä, että metaaniasetus torjuu näiden lähteiden päästöjä edellyttämällä hiili-, öljy- ja kaasusektoreilla pakollisia vuotokartoitus- ja korjausjärjestelmien käyttöönottoa sekä kieltämällä rutiininomaisen soihdutuksen ja ulospuhalluksen.

Asetus koskee EU:n energiasektorin metaanipäästöjä ja näin ollen kokonaispäästöjen merkittävä vähentämispotentiaali yksinomaan tämän asetuksen toimilla on suhteellisen rajattu. Muihin merkittäviin metaanipäästölähteisiin, jäte- ja maataloussektoreilla, EU pyrkii vaikuttamaan jo olemassa olevien sektorikohtaisten sääntelyinstrumenttien tai suunnitelmien avulla niiden päivittämisten yhteydessä. Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että energiasektoriin kohdentuvaa metaaniasetusehdotus on suhteellisen järeä toimenpide.

Pääasiallinen sisältö

Asetusehdotuksessa pyritään metaanipäästöjen tarkempaan mittaamiseen, raportointiin ja verifiointiin, verkoston vuotokartoitus- ja korjaustoimiin sekä soihdutuksen rajoittamiseen. Lisäksi asetaan velvoitteita EU:hun tuotavien fossiilisten polttoaineiden metaanipäästöjen mittaamisesta ja ilmoittamisesta.

Asetusehdotus koskee öljyn ja maakaasun etsintää ja tuotantoa, maakaasun keräämistä ja prosessointia, maakaasun siirtoa, jakelua, maanalaisia varastoja ja nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaaleja, joissa on fossiilista tai uusiutuvaa metaania, sekä maanalaisia ja maanpäällisiä hiilikaivoksia, myös suljettuja ja hylättyjä. Asetus kattaa myös metaanipäästöt, jotka syntyvät unionin ulkopuolella ja fossiilisten polttoaineiden maahantuojien tulee raportoida näistä päästöistä tuontimaan toimivaltaiselle viranomaiselle.

Metaanipäästöjen mittaaminen ja raportointi

Ehdotuksen mukaan ensivaiheessa, 12kk asetuksen voimaantulon jälkeen, öljy-, maakaasu- ja kivihiilituottajien ja -toimijoiden olisi toimitettava raportti jäsenvaltion nimeämälle toimivaltaiselle viranomaiselle lähdetason metaanipäästöistä, jotka on arvioitu yleisillä mutta lähdekohtaisilla päästökertoimilla. Myöhemmin, 24k asetuksen

voimaantulon jälkeen, toimijoiden olisi toimitettava raportti, joka sisältää tietoja tarkemmista lähdekohtaisista mittauksista. Lopulta, 36 kk asetuksen voimaantulon jälkeen, toimijoiden olisi toimitettava raportti, ja 48kk asetuksen voimaantulon jälkeen vuosittain, toimivaltaisille viranomaisille laitoskohtaisista mittauksista, myös ei-toiminnassa olevista toimipisteistä.

Komissiolle ehdotetaan siirrettäväksi toimivalta antaa täytäntöönpanosäädöksiä näiden raportointivelvoitteiden osalta laatimalla raportointimalli.

Metaanipäästöjen vähentäminen

Toiminnanharjoittajat olisivat velvoitettuja toteuttamaan kaikki käytettävissään olevat toimenpiteet metaanipäästöjen ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi toiminnoissaan.

Vuotokartoitus- ja korjaustoimet

Toiminnanharjoittajien tulisi toimittaa jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle vuotokartoitus- ja korjaustoimiohjelma ja kolmen kuukauden välein tarkastaa ohjelmansa toimenpiteiden toimeenpano. Toiminnanharjoittajien olisi ryhdyttävä korjaustoimiin tai osat olisi korjattava tai vaihdettava välittömästi vuodon havaitsemisen jälkeen tai mahdollisimman pian sen jälkeen, mutta viimeistään viiden päivän kuluttua havaitsemisesta.

Maakaasuputkiston ulospuhallus/tuuletus ja soihduttaminen

Maakaasuputkiston tyhjentäminen ulospuhaltamalla kiellettäisiin kaikissa muissa tilanteissa paitsi hätätilanteissa ja laitteiston ollessa epäkunnossa, tai muuten, kun se on väistämätöntä.

Metaanin ja muiden ylijäämäkaasujen järjestelmällinen polttaminen maakaasuputkiston yhteydessä eli soihdutus olisi kiellettyä. Se olisi sallittua vain tilanteissa, joissa kaasun ruiskutus takaisin putkistoon, paikan päällä hyödyntäminen tai metaanin irrottaminen ei ole mahdollista muista kuin taloudellisista syistä.

Toimijoiden olisi ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille ulospuhallus- ja soihdutustapahtumista.

Vanhoja soihdutuslaitteita korjattaessa tai uusia asennettaessa olisi otettava huomioon tehokkaaseen polttoon liittyviä standardeja.

Käytöstä poistetut maakaasulähteet

Jäsenvaltioiden tulisi laatia listaus alueellaan olevista käytöstä poistetuista maakaasulähteistä. Myöhemmässä vaiheessa näille paikoille olisi asennettava metaanipäästöjä mittaavat mittarit ja raportoitava toimivaltaiselle viranomaiselle näiden mittaustulokset vuosittain.

Hiilikaivosten metaanipäästöt

Hiilikaivosten toiminnanharjoittajien tulisi mitata maanalaisten hiilikaivosten metaanipäästöjä tuuletusluukuista, viemärointiasemilta ja metaaninpoistojärjestelmistä, myös kaivoksen sulkemisen jälkeen. Maanpäällisissä hiilikaivoksissa metaanipäästöjä tulisi mitata ja raportoida kaivostoiminnan aikana ja sen päätyttyä.

Maanalaisten hiilikaivosten metaanipäästöjä vähennettäisiin kieltämällä viemärointiasemilla tapahtuva metaanin ulospuhallus ja soihdutus. Ulospuhallus ja

soihdutus olisivat kuitenkin mahdollista edelleen hätätilanteissa, laitteiston ollessa epäkunnossa tai sen ollessa muuten väistämätöntä. Nämä poikkeusolot olisi perusteltava ja raportoiva toimivaltaiselle viranomaiselle.

Komissiolle annettaisiin oikeus täydentää asetusta antamalla delegoituja säädöksiä rajoituksista koksihiilikaivosten metaanipäästöjen ulospuhaltamiselle tuuletuskuiluista.

Suljettujen ja hylättyjen hiilikaivosten osalta jäsenvaltion tulisi tehdä listaus alueellaan olevista kaivoksista, tehdä metaanin pitoisuusmittauksia ja asentaa mittauslaitteet kaikkiin aikaisintaan 50 vuotta sitten suljettuihin tai hylättyihin kaivoksiin. Toimivaltaisille viranomaisille tulisi raportoida vuosittain vuotuisista arvioituista metaanipäästöistä. Suljetuista kaivoksista olisi vastuussa kaivostoimija, hylätyistä kaivoksista jäsenvaltio.

Jäsenvaltion tulisi laatia ja toimeenpanna hylättyjen kaivosten metaanipäästöjen vähennyssuunnitelma. Tämä suunnitelma tulisi toimittaa toimivaltaiselle viranomaiselle. Kaivosten tuuletusluukkujen ulospuhaltaminen ja metaanin soihdutus kiellettäisiin hylätyissä kaivoksissa 2030 alkaen.

EU:n ulkopuolella syntyvät metaanipäästöt

Fossiilisten polttoaineiden maahantuojien tulisi vuosittain raportoida jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, mikäli se mittaa metaanipäästötietoja ja jäsenvaltion tulisi raportoida nämä tiedot vuosittain komissiolle. Komissiolle annettaisiin oikeus täydentää asetusta antamalla delegoituja säädöksiä maahantuojien raportointivelvoitteiden lisäämisestä tai muuttamisesta. Komissio tulisi luomaan metaanipäästöjen läpinäkyvyystietokannan.

Komissio tulee olemaan mukana loppuvuodesta 2021 perustetun kansainvälisen metaanimonitorointiobservatorion (International Methane Emission Observatory) toiminnassa. Observatorio toimii YK:n ympäristöohjelman alla ja sen tavoitteena on koota maailmanlaajuinen miltei reaaliaikainen, alueellisella tasolla tietoa esittelevä metaanipäästötietokanta, perustuen useisiin tietolähteisiin, ml. satelliiteista saatavaan havaintoaineistoon. Tiedon kautta pyritään tukemaan ja katalysoimaan maailmanlaajuisia päästövähennystoimia.

Toimivaltainen viranomainen ja riippumaton todentaja

Jokaisen jäsenvaltion tulisi nimetä toimivaltainen viranomainen metaaniasetuksen monitorointia ja täytäntöönpanoa varten. Näiden toimivaltaisten viranomaisten tulisi tehdä tarvittavat toimet tämän asetuksen toimeenpanoa varten. Toimivaltaisten viranomaisten tulisi tehdä yhteistyötä keskenään, komission kanssa ja tarpeen mukaan kolmansien maiden viranomaisten kanssa. Toimivaltaisten viranomaisten tulisi tehdä säännöllisiä ja sponttaaneja tarkastuksia asetuksen edellyttämille toimijoille ja raportoida näistä tarkastuksista.

Kaikilla oikeudellisilla henkilöillä olisi mahdollisuus valittaa toimivaltaiselle viranomaiselle, mikäli kokee kärsineensä vahinkoa tämän asetuksen rikkomisesta.

Riippumattomien todentajien olisi arvioitava toiminnanharjoittajien heille toimittamien päästöraporttien vaatimustenmukaisuus tämän asetuksen mukaisesti. Todentajat voivat suorittaa paikalla tarkastuksia määrittääkseen tietojen luotettavuuden, uskottavuuden ja tarkkuuden lähteistä ja käytetyistä menetelmistä. Mikäli todentaja huomaa epä johdonmukaisuuksia tulisi toimijoiden muuttaa antamiaan tietoja. Komissiolle annettaisiin oikeus täydentää asetusta antamalla delegoituja säädöksiä koskien eurooppalaisia tai kansainvälisiä standardeja metaanipäästöjen kvantifioinnista ja mittaamisesta.

Kansainvälisellä metaanipäästöjen observatoriolla (International Methane Emission Observatory) tulee olla metaanipäästötietojen osalta todentava rooli mm. metodologioiden ja datan keruun ja aggregoinnin osalta, jolle komissio toimittaa toimivaltaisilta viranomaisilta saamansa tiedot.

Seuraamukset

Jäsenvaltioiden olisi säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan tämän asetuksen säädösten rikkomisesta. Seuraamusten olisi oltava tehokkaita, suhteutettuja ja varoittavia. Jäsenvaltion tulisi notifioida komissiolle näiden rangaistusten perusteet.

Komitea

Komissiota määrätään avustamaan työssään aiemmin luotu jäsenvaltioiden edustajista koostuva Energiaunioni-komitea.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 194(2) alkuperäisessä ehdotuksessa, mutta muuttunut neuvottelujen edetessä
SEUT 192(1)

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM –jaosto (EU21) 13.-14.12.2022 (kirjallinen menettely)
EU-ministerivaliokunta 14.-15.12.2022 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 16.12.2022-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomen metaanipäästöistä energiasektori vastaa noin 5%, öljyn ja kaasun käytöstä johtuva osuus on alle 1%. Suomen maakaasuverkko on kokonaisuudessaan uusi, eikä siitä aiheudu merkittäviä vuotopäästöjä. Vuotokartoitus- ja korjausjärjestelmät ovat korkealla tasolla. Voidaankin arvioida, etteivät EU:n metaanisetuksen säännökset merkittävästi kohdista lisätoimia Suomen öljy- ja maakaasuinfrastruktuuriin. Hiili-kaivostoimintaa Suomessa ei ole.

Asiakirjat

ST 15756/22 (REV6-tekstiversio)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Maria Kekki, TEM, 029 5047108

VAHVA-tunnus

EU/854/2022

REPowerEU-ehdotus uusiutuvan energian direktiivin muutosten osalta

Kokous

Energianeuvosto 19.12.2022

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Energianeuvostossa ministereiden on tarkoitus hyväksyä neuvoston yleisnäkemyksen REPowerEU-ehdotuksesta uusiutuvan energian direktiivin muutosten osalta.

Euroopan komissio antoi 18.5.2022 tiedonannon niin kutsutusta REPowerEU -suunnitelmasta ("REPowerEU Plan") (KOM (2022) 230 lopullinen), jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä nopeuttaa siirtymää puhtaaseen energiaan. Suunnitelman yhteydessä annettiin lainsäädäntöehdotus (KOM (2022) 222 lopullinen) (jäljempänä myös "REPowerEU -ehdotus") uusiutuvan energian direktiivin muuttamiseksi, joka koskee uusiutuvan energian tavoitteen korottamista sekä lupamenettelyiden nopeuttamista ja yksinkertaistamista. Ehdotusta on käsitelty energiatyöryhmässä useita kertoja toukokuusta 2022 lähtien. Uusiutuvan energian direktiiviä koskevien muutosehdotusten osalta neuvoston puheenjohtaja on tehnyt viisi kompromissiehdotusta neuvottelujen edistämiseksi. Muutosehdotukset ovat edenneet työryhmässä monin osin Suomen kannalta parempaan suuntaan.

Puheenjohtajan kompromissiehdotusta käsitellään Coreper I –kokouksessa 13.12.2022. On mahdollista, että puheenjohtaja julkaisee Coreper I –kokouksen jälkeen vielä uuden kompromissiehdotuksen.

Suomen kanta

Pj:n kompromissiehdotuksen muutokset ovat menneet monilta osin hyvään suuntaan Suomen kannalta ja Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan 9.12.2022 tekemän kompromissiehdotuksen (15757/22) mukaisen ehdotuksen neuvoston yleisnäkemykseksi.

Suomen kannat uusiutuvan REPowerEU-ehdotuksen uusiutuvan energian direktiiviä koskeviin muutosehdotuksiin on määritetty kirjelmässä UJ 14/2022 vp. Mahdollisten uusien kompromissiehdotusten osalta Suomen kannoista korostetaan seuraavaa:

Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta uusiutuvan energian tavoitteen nostamisesta. Valtioneuvosto kuitenkin korostaa, että jäsenvaltioille tulee jättää riittävästi kansallista liikkumavaraa energialähteitä sekä edistämiskeinoja koskien. Jäsenvaltiokohtaisia ohjeellisia tavoitteita mallinnettaessa tulisi huomioida päästöttömän energiantuotannon määrä sekä nykyinen uusiutuvan energian osuus. Yksityiskohtaista ja energialähdekohtaista sääntelyä tulisi välttää. Valtioneuvosto voi hyväksyä komission REPowerEU-ehdotuksessa esittämän uusiutuvan energian tavoitteen nostamisen 55-valmiuspaketissa ehdotetusta 40 prosentista 45 prosenttiin EU:ssa vuoteen 2030 mennessä.

Selkeät, laadukkaat ja kestoaltaan kohtuulliset hallinnolliset menettelyt ovat olennainen tekijä vihreän siirtymän edistämisessä. Uusiutuvan energian hankkeiden lupa- ja muut hallinnolliset menettelyt perustuvat pitkälti kansalliseen lainsäädäntöön ja vaihtelevat huomattavasti jäsenvaltioiden välillä. Vaikka komission ehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavia, jäsenvaltioille tulisi myös jatkossa jättää riittävästi liikkumavaraa menettelyjen kehittämiseen ja nopeuttamiseen, jotta kansallinen sääntely ja alueiden erityispiirteet voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon.

Ympäristöllisiä menettelyitä koskevaa EU-sääntelyä kehitettäessä tulisi huolehtia EU-oikeudellisen järjestelmän toimivuudesta siten, että eri direktiivien välille ei synny niiden soveltamista ja toiminnanharjoittajan oikeusturvaa heikentäviä ristiriitatilanteita.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö on kuvattu valtioneuvoston kirjelmässä UJ 14/2022 vp. Seuraavassa annetaan lisätietoa neuvottelutilanteesta.

Sitova unionin yleistavoite vuodelle 2030

Viidennessä kompromissiehdotuksessa on pitäydytty 55-valmiuspaketissa ehdotetussa 40 prosentin tavoitteessa uusiutuvan energian osuudelle vuodelle 2030.

Lupamenettelyt ja muut hallinnolliset menettelyt

Uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden osalta jäsenvaltioilla on mahdollisuus päättää teknologioista, joita ydinkehittämisaalueet koskevat. Komission ehdotus biomassaa polttavien laitosten poissulkemisesta uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden määritelmästä on poistettu. Ehdotukseen on lisätty innovatiivisen uusiutuvan energiateknologian määritelmä. Jäsenvaltioiden tulisi edistää tällaisten teknologioiden testaamista.

Jäsenvaltioiden tulisi tehdä kartoitus uusiutuvan energian tuotantoalueista 18 kuukauden kuluessa muutosten voimaantulosta. Suunnitelma uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueista tulisi hyväksyä 30 kuukauden kuluessa muutosten voimaantulosta. Ehdotukseen on lisätty ehdot, joiden täytyessä olemassa olevia uusiutuvan energian

tuotantoon suunnattuja alueita voidaan nimetä uusiutuvan energian ydinkehittämisalueiksi.

Lupamenettelyjen määrääjän laskemisen periaatteita on tarkennettu. Lupamenettely kattaisi kaikki hallinnolliset vaiheet täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta alkaen. Määräaikaan ei laskettaisi tuotantolaitoksen rakentamiseen tai sen verkkoon liittämiseen liittyvän verkkoinfrastruktuurin eikä huomattavien verkon vahvistustarpeiden vaatimien hallinnollisten vaiheiden aikaa, ellei joku lupamenettelyn hallinnollisista vaiheista ole samaan aikaan käynnissä. Uusiutuvan energian ydinkehittämisalueille ehdotettu hiljainen lupahakemuksen hyväksyntä niissä tapauksissa, joissa viranomainen ei anna vastausta asetettujen määräaikojen puitteissa, on muutettu vapaaehtoiseksi. Merituulivoimahankkeiden lupamenettelyn määrääjat olisivat muita uusiutuvan energian hankkeita pidemmät.

Erittäin tärkeän yleisen edun periaatteen osalta pitäydyttäisiin uusiutuvan energian direktiivin päivityksestä 27.6.2022 saavutetun yleisnäkemyksen muotoiluissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

REPowerEU-ehdotus (KOM (2022) 222 lopullinen) perustuu SEUT 194 artiklan 2 kohtaan (energia) ja 192 artiklan 1 kohtaan (ympäristö).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa neuvotteluja johtaa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE). Raportoijaksi on nimetty Markus Pieper (EPP, DE). Teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta on äänestänyt 14.9.2022 raportin valmistelemaan raportista ja kannattanut uusiutuvan energian yleistavoitteen nostoa 45 prosenttiin. Täysistunnon äänestys on suunniteltu järjestettävän 14.12.2022.

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM –jaosto (EU21) 13.-14.12.2022 (kirjallinen menettely)
EU-ministerivaliokunta 14.-15.12.2022 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 16.12.2022

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat luonnon- ja ympäristönsuojelua (10 kohta) ja elinkeinotoimintaa (22 kohta). Ehdotuksen katsotaan siten kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio ei ole tehnyt uusia vaikutustenarviointeja uusiutuvan energian tavoitteen kiristämiseen tai uusiin lupamenettelyitä koskeviin ehdotuksiin liittyen. Siten myöskään uusia jäsenmaakohtaisia arviointeja ei ole tehty.

Uusiutuvan energian yleistavoitteen mahdollisesta korottamisesta voi aiheutua budjettivaikutuksia Suomessa. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Hallitusohjelman tavoitteet edellyttävät uusiutuvan energian käytön nopeaa ja merkittävää lisääntymistä ja siten REPowerEU-ehdotuksen korotettu uusiutuvan energian 45 prosentin tavoite ei todennäköisesti edellytä merkittäviä lisätoimia uusiutuvan energian lisäämisen osalta hallitusohjelman edellyttämien toimenpiteiden lisäksi. Jäsenmaakohtaisten indikaatiivisten osuukien puuttuessa, Suomen uusiutuvan energian osuuteen liittyy kuitenkin epävarmuutta.

Vaatimukset uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta voivat vaatia lisäresursseja lupamenettelyjen toimivaltaisille viranomaisille. Mahdollisista lisäresursseista linjataan erikseen talousarvioprosessien ja julkisen talouden suunnitelman yhteydessä. Talousarvioesitykseen 2023 ja julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2023-2026 sisältyy viranomaisille lisäresursseja liittyen hallituksen esitykseen, jossa annettaisiin etusija vihreän siirtymän hankkeille aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä ja hallinto tuomioistuimissa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

15757/22

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Outi Vilén, TEM, outi.vilen@gov.fi, +358 50 475 7725

VAHVA-tunnus

EU/489/2022